



Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijk en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

PAMFLET
5787

Op de Presentatie van Portugal. Gesonden uyt 's Graven-hage.

Aen eenen Vrient in Zeelant.

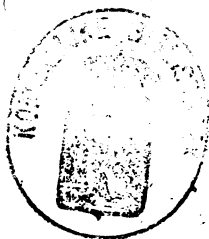
Waer in

De bedriegerij/ ende trouweloos handel der Portugusen met
de H. H. Staten der Vereenighde Nederlanden / ende
Bewindt-hebbers van de West-Indische Com-
pagnie aengerecht/ klaer aen den dagh wor-
den gebracht/ door een Lief-hebber
des Vaderlands.

't Eenemael oock dienende

Om den Brant in Brasilien (in druck dese dagen noch gege-
ven) krachtelijck uyt te blusschen.

Aëre ciëte Viros , Martemque accendere e cantu.



Gedruckt in 't eerste Jaer des Eeuwigen Vrede met Spaengien
ghemaect / 1648. Mensæ Junij 15.



In Heere/ ende Brunt: Ick hebbe den uwen wel ontfangen, ende by den selven verstaen/ de groote begeerte die ghy hebt / van te weten eenigh seker bescheyt / aengaride de Resolutien der Hog. Mog: Heeren Staten/ genomē in de sake van Portugal/ of Brasil. Om D. E. met precise termen t'antwoorden s...it verstaen; dat ick op het kussen noch in den Gang niet en sitte: Wel is waer/ dat ick somwijlen ga/ ende sta met die gene die 'er op sitten; maer je moet weten / dat het Wat dicht is/ soo datter 't minst niet upt en valt. By indien ick D. E. naer uijn kleyn vernuft antwoorden mochte / ick soude seggen/ dat ghy daer alsoo seker tijdinge van konde bekomen / door d' Equipage / als wy hier door woorden / slaende de Vucht na het wel-behagen der Persoonen / die niets en meppen te wyten / dan door Ambages / door ontwegen; moетende daer naer gissen / ende alles ten laetsten tot groote onsekerheyt uitvallende. Doch hadt ghy (dies aengaende / wat wy gevoelden) gebræcht te verstaen en te hooren/ veel eerder soude ick D. E. by avonture/ hier-inne satisfactie hebben kunnen g'ben. Ende is sulcx: Dat seker/ende geensins daer aen te twijffelen is; van dat hier te Lande / soo wel als in Portugal/ Vogels met Becken sich laten sien: Dat de Goddinne Bellona, hier soo wel wandelt gewapent / als iebers op d'Aerdbodem / of int Portugaels ghebedt: Dat oock Prudentia, de Voorichtigheyt, alhier oock sich onthoudt met haer Lampe / soo wel voor sien van Olve / en met het Oyer der snelheyt en subtylheyt soo fraeye ontfacken / ende brandende; als in eenige plaetsen. machtige zijnde dus/ alles te doorduchten/ jae tot het minste holken / dat de Portugalsche Natie meyndt wel verholende verborghen voor andere te zijn / of te houden. Ghedancckt moet Godt weesen: Wy hebben Mannen/ segge ick / die aen 't Roer sitten / die 't Schip regeeren können; die de diepte van de Zee weten / ende den grondt van de Portugalsen oock kennen; Mannen die niet min schijnen ervaren te zyn in de Medecijn-konst/ als in de Pollicie: Waerom sy oock marchschien/ ghelijck als Doctoren/ noch over eenigen tijt / door hare Commissarissen zijn gaen visiteren den Portugalschen Ambassadeur met hem be-

besoignerende. Het scheen / dat op het roeren van de Crommels (om Volck aen te nemen na Brasíl) terstondt het Portugusck Lichaem / gelijk als in een heete Korfte was gevallen. Den Pols moest geboelt wesen / de gestaltenisse of constitutie des selfs wel gheonderkent / eermender aen konde eenige Medecijne appliceren. De Staten dan gelijk als Doctoren / sulck Ampt onderstaende / en onderwindende ; hebben bevonden / dit lichaem gecorrumpeert te zijn ; ja soo seer geïnfecteert / dat sy luyden (in hare practiquen wel erbare / en ge-experimenteerde / goet en geraetsaem / ick segge / gansch noodigh hebben gebonden / na Brasíl / of gins henen in die Contrepen (sonder eenigh ystfel) dadelijck te senden om de remedien : t'equipeeren : de Wapens sterck aen te nemen : het Sweert te batten in de handt : ende in dier voegen / sich daer na toe te wenden / met een vaste resolutie / om te gaen sien en vernemen / of desen brant niet en soude konnen ghedissipeert werden / door eenige verkoelinghe der vzele onser wapenen / hun daer bespringende en aentastende / om also dit vperig ende ongetempert lichaem / sijne eerste gesontheit en rust (indien t'doenlijck is) eenighsins weder te geven / ende aen te brengen.

De Portugusen hebbent selfs int beginsel verclumt van een sincere openinghe van alles aen de Hog. Mog. Heeren Staten te doen : ende satis-factie te geven volghens de belofte van den Koninck selve. Waer door het quaet so toe-ghenomen heeft in dit lichaem / sich versprept en so voort gekropen ; dat het voort ongeneeslijck wort geacht / oock van de erbarenste. t'Is waer / soo je mect by den uwen : Dat den Ambassadeur in den Hage / ynt den Naem vanijnen Meester den Koninck van Portugael (so het te sien staet by alle de resumptien van sijne propositien) vele magnifique presentatien doet / en goede satis-factie toeseft : Waer wat hope kander wesen / datse ter executie sullen ghebracht worden ? kan hy niet failleren ende buypen sijne commissie gaen ? ongetwijffelt , ende soo te buypen gaen (gelijck den Auteurs van t'Boeckje / gentituleert Consideratie op de cautie van Portugael , selfs oock kende) dat / met de doot het den Ambassadeur soude moeten ontgelden. Of soude hy het kint (ja eerder den Oliphant bieder affoude mogen komen) niet wel haest een ander naem

konnen geven? ick meyne ja. Den Koninck selfs is wel in gebrueck gebleven: soude sijn Diender oock niet konnen mancuieren? ober jaer en daghen / heeft hy belooft ende toe-gelept aen de Hog: Mog. Staten in dese termen; voor haer t'advigileeren / bi-arbejdende ende te wege brengende / alles dat noodigh soude wesen / tot de Restitutie der afgenome plaetsen in Fernambouc. Leest het teneur des Konincklijcken Briefs eens / gy suker wel gestelde / soete woorden in vinden, vele schoone Bloemen: Noteert de misterien wel / hier zijnde.

Hooge Mogende Heeren Staten. Ick Don Joan door de gratie Gods Koninck van Portugael, ende van Algarbes, van dese en gene sijde van de Zee in Africque, Heere van Zuine, en van de Conquesten, Schip-vaerden, ende handel van Ethiopien, Arabie, Perse, ende der Indien, &c. Hooge gebiedenisse ontbiede ick aen D Hog. Mog: Als aen die gene / d'welcke ick als Vanden en Gelieven seer beminne ende prijs. Terstont na dien ick d'eerste tijdingen ontfanghen hadde / van de onrusten van Fernambouc. Beschickten ick twee Carabrelen na de Bahia, om sekerlijck t'adviseren / met strenge ordre / aen den Gouverneur Antoine Telles de Silva, dat hy op 't selve oogenblick / als hy die soude komen t'ontfanghen / dadelijck hy een soude doen versamelen / al 't volck dat hy hadde gesonden na de Capitanie van Fernambouc; ende soude verklaren voor quade Onderdanen Hendrick Dias ende Cameron, d'welcke sonder sijn last / waren met hare trouppen ober gepasseert / nae de voorsz Capitanie hen vermengende / met de Portugalen opgestane / tot na deel van de Ministers der Compagnie: Ende dat hy al te wege soude brengen / wat meer hy die van t'Gouvernement ende Regeringe van Fernambouc / van hem soude begeert worden: Omgaende met haer lieben in dit particulier / gelyck in al ander / met sukke een gelycformigheyt / als opt in eenigen tijt / sonder eenigh pretext hy dese occasie opgesocht / van te twijfelen aen de goede correspondentie / eenigheyt / en vrientschap tusschen mijne Onderdanen en die van de Compagnie. Daer naer met sijne tweede aenbrenginge / alsoo het my bleek / dat die onrusten waren voort-gekropen: Ick send wederom twee andere Carabrelen met een veel strenger bevel aen Antoine Telles, om te

te doen sullen dese oproertten / en van alles wiert bericht ghedaen aen
Erancisco de Souza Coutinho, mijnen Ambassadeur Ordinaris by
V Hog. Mog: om door hem te mogen verstaen al t gene in dese ge-
legentheyt alreede was gepasseert : ende oock van mijnent weghen
hier in ghedaen was.

Nu sijn ontfangen met sijnen brief / seker coppe van d' antwoorde
gegeven by V Hog. Mog: ober 't selve subject / op seker versoet by hem
gedaen : en hier mede verstaen ; dat t gene V Hog. Mog: begeerden
datter soude gedaen werden ; alreede lanc te voren by anticipatie / ynt
mijnder naem was beboeken int wett te setten / na vermogen. Maer is
sulcx noch / op dat V Hog. Mog. beter maigen kennen / hoe seer ic soec-
ke / ende hoe veel ick doe / om / en tot conseruatie vanden Treves onder
ons gebiert : hier en is niet een Minister van importantie en authori-
teyt / om in persone na Fernamboucq te gaen ; en metter daet te doen
versamelen / het volc dat daer is : ende te kastijden niet al haer rigeur
alle de gene die sich te buyten hebben gegaen : en te doen weder-leue-
ren / al datter inde macht van mijne Ministers en Vasalen soude zijn
gekomen : en te doen al dat mogelijc is om te restitueren t gene daer
in hande sal werden bebonde / vande Portugusen / dewelcke Onder-
saten zijn der Gherebelleerde Staten (int verbont vande welcke ooc
zijn / gaen / en staen de Hollandische Capiteynen) diemen seyt haer lie-
den door een treck / ober te hebben geleverd / het Fort van Nasaree.
En indien datter iets anders van mijne macht ware / om satisfac-
tie te konnen geven / aen alle de Werelt / van de oprechticheyt mijns
gemoets / en te doen blijcken / oft te toonen aen u Hog. Mog : de puer-
heyt van mijne vriendschap / ick en soudet geensins nalaten. Gelijck
ick alijt oock sal gebieden alles te doen ; dat daer sal koemen dienen
eenighsins / om dies te meer te sluyten / de Banden der Vrede / ende
Eenicheyt / tusschen mijne Rijcken ende V Hog. Mog : Hoogh
Mogende Staten / die gene / ick / als Vrienden en Ghelieven seer
prijs ende beminne : Onsen Lieben Heere hebbe V / in sijne heyl-
lighe bewaernisse.

Gescheben in Lisbone den 10. Martij / 1646.

Den Koninck, el Rey.

(*) 3

Siet

Siet/wat schoonder Bloemen daer komen upten Portugusphen
 Hof ! Kostmender aenghenamer wenschen ? niet wel / ende echter/
 wat reuck hebbense na ghelaten ende gegeven ? Wat effect hebben
 dese schoone beloften gehad ? Wat vruchten voort-gebracht ? Wat
 isser op gevolght ? niets ter Werelt. Niet min / noch meer ; dan of
 den Koninck plat van sijne memorie hadde berooft geweest ; oft die
 t eenemael verlozen hadde gehad. Ja het is eben soo contrarie met
 die gelegen geweest ; dat behalven / dat de voorszde herroepinghe/
 noch dese verklaringhe niet en is gheschiet / oft eenighs restitutie van
 plaetsen ghevolght / so zijn de voorsz Cameron en Henriques Dios,
 niet alleen vooz goede Vyanden erkent geweest / ende hare trouppen
 geduerigh aen / in de quartieren van de West-Indische Compag-
 nie verbleven : Maer oock bevonden in alle occasien/ attacques/en
 blocqueringen van hare Fortressen ende sterckten. Ja dat meer is ;
 selfs / met de Rebellen zijn gheweest t samen gheconjungeert / tot de
 jongste advijsen toe / tot stijvinge ende fomentatie van de voorsz on-
 natuerlijke Oorloge. Gelyck dat oock de Carabeelen (die de Com-
 pagnie / maer al te veel zijn gesonden geweest) nergens anders meer
 toe hebben gediend ; als tot transport ende over-boeringe van Sol-
 daten / Almonitie / en alderley behoefstigheden. Ghelijckertwijs aen
 de Ministers van de Compagnie genoegh is ghebleken / nadien sp-
 luyden / sommige van die hadden veroverd gehad. Sulcx datmen
 k'aerder als den dach siet / de strijdigheiden van de woorden der Por-
 tugusen / met hare wercken. Sy meynen dat de Hollanders Mar-
 ren zijn / ende datse t Licht van de Duyternisse niet en sullen onder-
 kennen. Pallas heeft nochtans (soo het de geheele Werelt notoir is)
 int midden van dese Republicque / hare Domicile / also wel gevestigt
 als in eenige Rijcken. Ick beroepe my aen de Manhaftege daden
 ende experientien / door dewelcke desen Staet wel het contrarie heeft
 betoont / aen alle de Vyanden van de gemeene Kuste. Soo dat ick
 derhalven / met goet recht en fondament mach dien selve toe-epgenen
 ende geven / den tytel nabolgenden / ten spijt van dese af-jonstige en-
 de trouwloose Portugusen. Turnus ego haud ulli Veterum virtute se-
 cundus. Sy sullent oec met Gods zegen / eer lange (so wy verhoppen)

tot

tot sijns Naems eere ; ende welstant des lieben Vaderlants beſeſſen
en moeten bekenen. Dese domine Portuguyſen ſelbe / moeſten
wat beter Schole hebben gegaen : ende deſe leſſe wat baſter hebben
geleert. Deſiſte manum committere Teucris . Cer dat ſy luy / met
een onbeſchaemde ſtontigheyt en bedrog / deſe verradelſſche ſtucken
ſouden aengegaen of aengericht hebbe. Hadden dan deſe onverſtan-
dige Portuguyſen niets of ſo wepnigh onthouden / en thyns gebrocht /
datſe oock niet en wiſten 't gene dat alle Natien nu ſo kenlijck is ge-
worden ende hare Hog : Hog : van ober tachtentigh Taren hebben
weten te wege brengen ende upt-wercken & nos tela Pater, ferrum-
que haud debile dextra ſpargimus, & noſtro ſequitur de vulnere ſan-
guis. Doorpwaer ſy mogen wel weder / ad Claſſem gaen : ende ſich
beter tot de Principien wenden / leerende ende ſoekende met deſen
Staet / een vaſt Verbont in te gaen / door d' Afſſurantie van eenighe
baſte plaetſe ! Om alle miſttrouw te weeren ; een nieuwe Vriend-
ſchap te ſtabilieren ; onberbelyck te conſerveren ; ende alle gelede
ſchaden en onkoſten te vergoeden / te recompeneren. Foedi fragis
alia eſt Spes nulla Salutis. Geen ander raedt en iſſer voor deſe
Bondt-brekers.

Want gelijck ſy luy ſelber ſeggen / int advijs op de preſentation,
ſy Portuguyſen / zijn al te practijclughe om pers tegen deſen Staet
te machineren of te verdencken.

Wt al 't welck W. E. licht kan ſien / wat een gerechtige ſake / onſe
Staten hebben om de Wapens in de handen te nemen teghen deſe
verradelijcke aenſlagen ende Machinationen der trouwlooſe Portu-
guyſen : Ende wat een fondament de Compagnie is hebbende /
tot haer deſenſie / en den Oorloghe in Braſil.

Nimmermeer en ſal dit kommen ontkent worden : Dat alle de
ſchaden / afſronten / en verdrackinghen by d' Ingelerene van onſen
Staet geleden in Braſil zijn hergekommen ; niet van een handt vol
ſiebelln : Maer by d' Onderdanen van den Rotſinck van Poru-
gael / d' welke daer voor oock aenſprekelyck is / met den Gouverneur
van de Bahia. Den welken wel voor het meeſt / de Perſonagie in
deſe droevige Tragedie heeft geſpeelt / tot nadeel vande Compagnie /
ende

ende desen Staet, als wanneer hy in het bedecken ende ontschuldigen van sulck ontrouw/ en valsche handelinghe (soo bot ende soo grof noch tans gep'eeght) heeft ghetracht t'ontwilden/ of onder te werpen/ een van de twee Pilaren deser Republicque / met soo veel goet en bloedt in West-Indien opgericht. Maar den Heere zy Lof / die die voorjaer dus heeft gestreden. Gelyk wy verhop'en en vertrouwen vastelyk/ dat hy noch sal doen/ tot sijns Naems cere en glorie. Den Staet ende de Compagnie/zijn beyde nu wel op hunne hoede/ wel gewapent/ ende gemoedt. Ambo animis, ambo insignes prestantibus armis. Men sal dese plompe Portugysen wel toonen ende doen vernemen/ dat sy hun A. B. C. verkeert hebben gheleert en opgeset: Ende dat de H. voor de P. komt; ende die noyt en volgt. Gelykmen noch onlancx haer oec heeft doen weten en ingestamp't. Den Heere soo sijn Prophete roept / geeft de Victorie / die gene diese waerdigh zijn. Dat Victoriam dignis. De trouweloof heydt / de valsche / bedrieghelijsche / onnatuerlijcke / ende verradelijcke listen/ lagen/ ende machinationen der Portugysen tegen desen Staet / en de Compagnie / is Godt voor eerst bekend / ende by na alle Menschen. Haer sake en kan niet (volgens dese Prophetie) dan triumpheren/ en de overhant behouden.

Maer mede uwer Edele begeerte sal voldaan wesen / gelyk oock aen dese Advijs-ghebers / en alle andere Portugysch-ghesinden/ die wel mogen Coppe van dese nemen / en in de sacken steken / om daer mede in Compagnie van den H. Ambassadeur metten eersten naar Portugael (met na Brasiliën) te trecken / ende daer deselve te laten lesen. Sekerlijck houdende dat den Brant in Brasiliën nu dese dagen door dese noch in druck gegeven / hier mede ghenoeghlaem is uitgebluscht geworden. Vale, Hagæ : Mensæ Junij, 1648.

Op gebiedende van herten in uwer Ed: goede gratien/
ende aller Vrienden.

V. E. Bereyden Vrient.

P. T.

